

Magyarország feladata az ipar terén.

Közli Fekete Lajos.

Ily című cikket hoz az Ung. Lloyd f. é. 227-ik számában egy amerikai tollából, ki Xantus János hazánkfiát látogatta meg. A cikket, mivel szakmánkba vág, s szerzője, honának iparos köreiben jelentékeny tekintelynek örvend, jónak láttuk egész terjedelmében közölni.

„Miután Magyarország az oly rég ohajtott és oly rég vívott „Self-Government“-t vissza nyerte, egy európai ország sincs az iparvállalatok előmozdítására és kifejlesztésére annyira hivatva mint ő.

„Szerencsére ezen feladatok nem váltak még oly égető szükséggé, hogy sürgetős elintézést kívánnának; meg ezen ország terjedelmes és áldott térein a még gyér és nagyobb részt földmivelő népesség életszükségleteit mindeddig a legkönnyebb módon megszerezhetette. De ma már csupán földmivelést űző népesség, s ez kiváltképen Magyarhonra illik, a modern állam feladatait nem képes többé megoldani. Ezt csak az ipar segítségével teheti, mert ez nyitja meg, ez fejt ki és hasznosítja az ország minden segédforrását a köz jólét érdekében, mi által egyszersmind a külföld irányábani tényleges függetlenség a legállandóbb alapot nyeri s minden időre biztosittatik.

„Amerika gyors növekedése és a világ bámulatára kifejlődött nagysága csak azon körülménynek köszönhető, hogy szabadsági kifejlődésén kívül, ott a földmivelés és ipar karöltve haladva egyidejüleg és egyaránt fejlődtek ki. E két ország — mi már gyakran meg lön jegyezve — nem kevés dologban egyezik egymással, s Magyarország aránylag hasonló jövődöt várhat, ha hasonló úton halad, a nélkül azonban hogy a meggon-
dolatlan utánzás hibájába essék. Magyarországnak, ipara kifejlődését egyelőre saját természetes segédforrásaiban kell keresnie; mindenek előtt a lehetőség önmagának kell feldolgoznia felesleges nyers terményeit, és nem, mint eddig egygyel vagy mással történt, azokat nyers állapotban szállítani ki az országból.

„Már pedig Magyarország, központi helyzeténél fogva és mint közvetítő kelet és nyugat közt, kitünően alkalmas iparintézményekre, és különösen Pest, a nagy, virágzásnak indult város, a második St. Louis

az európai Mississippi mellett. „És nem is kell sokáig keresgélni a sokféle, annyira kézügybe lévő anyagok közt, hogy a helyeset megjeljük. Mindenek előtt oly iparágakat kell választani, melyeknek (mesterséges) támogatásra vagy épen nincs, vagy csak kis mértékben van szükségük, s legalább nem hosszab időre, mint míg a gyerekcipők, mint mondani szokás, elvástak. Oly iparág, melynek mindig védelemért kell kiabálnia, még akkor is, ha már sok éven át fenn állt, nem életre való, nem áll természetes alapon. Ilyenmü iparágak az állam és a lakosok érdekeivel folytonosan összeütközésbe is jönek, és inkább kárára, mint hasznára vannak az országnak.

„Ennélfogva népek és kormánynak kiváltképen oly vállalatokat, melyek az ország természetes viszonyaiban főtámaszt találnak, kellene pártfogásukba venni, legalább annyiban, hogy a legnagyobb akadályokat, melyek azok kifejlődésének útjában állnak, s melyeket az egyes eltávolítani képtelen, elgördíteni segítsék. Hogy melyek ezen legnagyobb akadályok, s mely módon kelljen azokat elhárítani, azt az észszerü nemzetgazdaságtan minden lapján tanítja.

„Fő feladat volna, mint az előzményben is fel lön hozva, a nyers terményeknek feldolgozása és jobb értékesítése. De minthogy jelen cikkben minden nyers termény felett részletekbe bocsátkozni nem lehet, legyen elég ez alkalommal csak egyet megemlitenünk: a fát, név szerént az annyira becses tölgyfát*), melyet Magyarországból oly nagy mennyiségben visznek külföldre.

„Hogy mily nagy a kivitt mennyiség, arról ezen sorok írójának megközelítő tudomása sincs, de mindenesetre nagynak kell lennie, mert a becses magyar fát nem csak Némethon belsejében, hanem annak leg-távolibb északi piaczaín, valamint Frankhonban s más országokban is látta.

„Annyit azonban bizonyosan tud, hogy azon helyen, hol termett, sokat nem fizettek érte, s hogy annál fogva az eredeti termelőre háromló

*) A „P. N.“ Sept. 23-iki számában, mely e cikket az „Ung. Ll.“-tól átvéve kivonatban közölte, Eichenholz cserfának van (ki-)fordítva.

haszonnak igen csekélynek, elenyészőnek kellett lennie, ha az ember meggondolja, hogy mennyi idő és mekkora tér szükséges egy fának, nevezetesen egy tölgyfának felnövésére. Tehát semmi sem lenne ajánlatosabb, mint a fát benn az országban dolgozni fel, és mint gyártmányt árusítani el bel- és külföldön, mi által nemcsak az iparnak nyílnának messze terjedő pályák, hanem a nemzeti vagyon gyarapítására új, eddig nem sejtett eszközök lépnének előtérbe.

„Alapítani kell tehát bárminemű faáru-gyárakat, és azoknál a más országokban már rég kipróbált és nagy előnnyel alkalmazott gépeket használni fel; de óvakodni kell azon feltevéstől, mintha ahhoz, hogy ily vállalat nyereséges üzletnek bizonyúljon be, nem kellene egyéb, mint oly gépeknek gépész általi felállítása és megindítása. Az idő- és pénzvesztés ez esetben rendkívüli lenne, mit mindazoknak tapasztalniok kellett, kik tapasztalatokon nem nyugvó, hiányos ismereteikre támaszkodva, hasonló téves feltevésekre oly nemű üzletet alapítottak. — Kétségkívüli, hogy az ezen téren ismeretlenség Európában uralkodó viszonyai között nem könnyű a megnevezett bajokat egészen kikerülni, mert nem könnyen találni az ezen üzlethez szükséges, már begyakorlott munkásokat. Mint-hogy olyanok sem Magyar- sem Németországon, ez utóbbinak egyetlen helyét kivéve, nincsenek, csak Angolhon s Amerika maradna hátra, honnan őket csak a legnagyobb áldozatokkal lehetne megszerezni; oly áldozatok, melyeknek megtételére oly könnyen senki sem adná rá magát. Nem kevésbé multhatatlanul szükséges, a néhány gyakorlott munkás mellé, oly újonnan alapított üzletnek élére legalább egy vezetőnek alkalmazása, ki saját hosszas tapasztalatai által az ahoz szükséges ismereteket már megszerezte. Azt mondom, saját tapasztalatai által, mert azon ismereteket más úton megszerezni épen nem lehet. A ki nem hiszi, s evvel ellenkezőleg cselekszik, nem sokára saját kárán tanuland. A tapasztalás tanításait annál inkább tekintetbe kellene venni, mert az első kezdet megbukása a közérdeknek kiszámíthatatlan kárt okoz az által, hogy mások, kik egyébként hajlandók lettek volna tevékenységüket és tőkájüket ezen iparágra fordítani, attól sok időre, talán örökre elriasztatnak. —

A fennebb megjelölt irányban örvendetes kezdemény tétetett Pesten, egy társulatnak alakulása által, melynek célja hordógyár felállítása; és ez kétségkívül jól is fog kiütni, hogyha a még csak létrehozandó művet elővigyázattal és ovatossággal hajtják végre és vezetik. De hordógyárak természetüknél fogva távoli kivitelre alkalmas árucikkeket nem állíthatnak elő, s leginkább a helyi forgalomra vannak utalva, mert hordókat messze földre küldeni nagyon sok ok miatt nem lehet, s így ily gyárak az általános nemzeti ipar feladatait nem valósítják meg. Annálfogva a megjelölt célok elérése tekintetéből úgynevezett faáru-gyárak alapítása szükséges, hol hordókan kívül mindenféle háztartási eszközök, u. m. vedrek, csebrek stb. készülnek gépek segedelmével. Az egyesült államokban már régtől fogva húsznál több ily gyár van virágzásban, melyekben csak háztartási eszközöket készítenek, holott Németországban, sőt az egész kontinensen csak egyetlen egy azoknak mintájára készített léteznek, s az is csak rövid idő óta.

Egy olyan, Magyarhonban alapított gyárnak eladási tere messze túl terjedne azon országok határain, melyek Austriával egy vámterületet képeznek, s miután oly faárunk vámdija csekély, a fa Magyarhonban pedig, majd minden európai országgal szemben, olcsó, — annálfogva a kivitel a vámban akadályra nem találna.

Magyarország, aránylag gyér népességénél fogva kiválóan utalva van minden lehető gépeknek alkalmazására, és mivel ezek itt szerencsére nem ütköznek oly nemű érdekekbe, mint azon országokban, hol már a kézmű-ipar is magas fokra emelkedett, tehát használja fel a mivelődésnek ezen hatalmas eszközét a legkiterjedtebb módon, hogy az által s derék népének segedelmével azon feladatokat megoldhassa, melyeknek megoldása ma minden mivelte nép előtt legszentebb kötelesség gyanánt kell hogy feltűnjék. — Ez által, mit biztosan reményelek, mint Magyarhon barátja és tisztelője, a hatalomnak és függetlenségnek azon fokát fogja elérni, melyet nemcsak megérdemel és melyért nemcsak évszázadok óta a legnagyobb áldozatokat hozta, hanem melyet neki minden hasonérzelműekkel együtt szívéből kíván **Egy Amerikai.**